

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΘΕΜΑ:
LECTIO VII

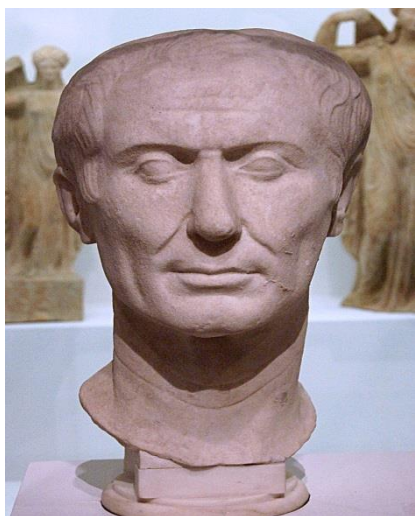
Δανάη Γεωργιάδου, Σύμβουλος Λατινικών, Β.Δ.
Μ.Α. στην Κλασική Φιλολογία

Υπεύθυνος ΕΜΕ: Πέτρος Πέτρου

ΜΑΘΗΜΑ VII (Lectio Septima) ΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΕΞΕΙΜΩΝΙΑΣΜΑ

Για τον Ιούλιο Καίσαρα (ζωή και έργο του) βλέπε:

- Εισαγωγή βιβλίου Β' τάξης: Η εξέλιξη της ρωμαϊκής λογοτεχνίας – Κλασική εποχή: βλ. α. Οι χρόνοι του Κικέρωνα, σελ.17
- Εισαγωγή μαθήματος VII, βιβλίο Β' τάξης, σελ.68
- https://el.wikipedia.org/wiki/Ιούλιος_Καίσαρ

Gaius Iulius Caesar (100-44 π.Χ.)

Τρίτη κλίση των ουσιαστικών (declinatio tertia) (ΔΓ σελ. 16-23) (συνέχεια)

B. Φωνηεντόληκτα – Ισοσύλλαβα

1) Αρσενικά – Θηλυκά

✓ Δες ΔΓ σελ. 18-19 για την κλίση τους.

- Χαρακτηριστικό τους: γεν. πληθ. σε **-ium**

Σε -is -is:

civis, civis, αρ.: πολίτης

navis, navis, θ.: πλοίο

hostis, hostis, αρ. και θ.: εχθρός

finis, finis, αρ.: σύνορο

orbis, orbis, αρ.: κύκλος

mensis, mensis, αρ.: μήνας

auris, auris, θ.: αυτί

collis, collis, αρ.: λόφος

avis, avis, θ.: πτηνό

piscis, piscis, αρ.: ψάρι

ignis, ignis, αρ.: φωτιά

fascis, fascis, αρ.: δέσμη

<i>Tiberis, Tiberis</i> , αρ.: Τίβερις	}	αιτ. εν. σε <i>-im</i> , αντί <i>-em</i> και αφ. εν. σε <i>-i</i> , αντί <i>-e</i>
<i>febris. febris</i> , θ.: πυρετός		
<i>sitis, sitis</i> , θ.: δίψα		
<i>turris, turris</i> , θ.: πύργος		
<i>tussis, tussis</i> , θ.: βήχας		
<i>securis, securis</i> , θ.: τσεκούρι	}	γεν. πλ. σε <i>-um</i> , αντί <i>-ium</i>
<i>iuvenis, iuvenis</i> , αρ.: νεανίας		
<i>canis, canis</i> , αρ.: σκύλος		

Σε -es -is:

nubes, nubis, θ.: νεφέλη
aedes, aedis, θ.: ναός (πληθ.: *aedes, aedium*: οικία)
sedes, sedis, θ.: έδρα (γεν. πλ. σε *-um*, αντί *-ium*)
fames, famis, θ.: πείνα
caedes, caedis, θ.: σφαγή

2) Ουδέτερα

✓ Δες ΛΓ σελ. 19-20 για την κλίση τους.

Κατά το *mare, maris*: θάλασσα κλίνονται:

<i>animal, animālis</i> ¹ : ζώο	}	γεν. πληθ. σε <i>-ium</i>
<i>exemplar, exemplāris</i> : παράδειγμα		
<i>par, paris</i> : ζευγάρι		
<i>rete, retis</i> : δίκτυο		

Γ. Ανώμαλα

✓ Δες ΛΓ σελ. 22

vis, vim, vi, θ.: δύναμη

Mens sana in corpore sano

Φράση από ποίημα του σατιρικού ποιητή Γιουβενάλη (1^{ος}-2^{ος} αι. μ.Χ.):

orandum est ut sit mens sana in corpore sano:

πρέπει να ευχόμαστε να υπάρχει νους υγιής σε σώμα υγιές

(*Saturae, Liber IV, Saturae X, 356*)

(Πβ.: ΑΕ νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεῖ)

Λεξιλόγιο

¹ Αρχικά τα ονόματα αυτά ήταν ισοσύλλαβα σε *-e* (*animale, animalis*)

Caesar -āris: ο Καίσαρ / propter (πρόθ.) + αιτ.: εξ αιτίας (αναγκαστικό αίτιο) / frumentum -i, ουδ.2: δημητριακά / inopia -ae, θ.1: έλλειψη / legio -ōnis, θ.3: λεγεώνα / in (πρόθ.) + αφ.: σε (εν τόπω στάσις) (ΑΕ εν + δτκ.) / hiberna -orum (μόνο πληθ.), ουδ.2: χειμερινό στρατόπεδο / multus -a -um: πολύς / conloco (cum + loco), -locavi, -locatum, -locāre, α': εγκαθιστώ / ex (πρόθ.) + αφ.: από (ΑΕ εκ/εξ + γνκ.) / quattuor: τέσσερις / Nervii -ōrum: Νέρβιοι, η χώρα των Νερβίων / hiemo, hiemāvi, hiemātum, hiemāre, α': ξεχειμωνιάζω / iubeo (+ τελ. απαρ.), iussi, iussum, iubēre, β': διατάζω / tres, tria: τρεις, τρία (γνκ. trium, δτκ. tribus) / impero (+ δτκ. + τελ. απαρ.), imperāvi, imperātum, imperāre, α': διατάζω / remaneo, -mansī, -, -manēre, β': παραμένω / Belgae -ārum: Βέλγοι, η χώρα των Βέλγων / omnis -is -e: όλος, ο καθένας / importo (in + porto), -portāvi, -portātum, -portāre, α': εισάγω, φέρνω μέσα / miles, milītis, αρ.3: στρατιώτης / hic, haec, hoc (δεικτ. αντ.): αυτός / verbum -i, ουδ.2: λόγος / admoneo (ad + moneo) -monūi, -monūtum, -monēre, β': συμβουλεύω / hostis -is, αρ. και θ.3: εχθρός / advento, -ventāvi, -ventātum, -ventāre, α': πλησιάζω / audio, audīvi, audītum, audīre, δ': ακούω, audio + ειδ. απαρ.: πληροφορούμαι / speculator -ōris, αρ.3: ανιχνευτής, κατάσκοπος / noster, nostra, nostrum (κτητ. αντ.): ημέτερος / is, ea, id (δεικτ. + επαν. αντ.): αυτός / prope (επίρρ.): κοντά / sum, fui, esse: είμαι / nuntio (+ ειδ. απαρ.), nuntiāvi, nuntiātum, nuntiāre, α': αναγγέλλω / vis, αιτ. vim, θ.3 (ελλειπτ.): δύναμη, βία / caveo, cavi, cautum, cavēre, β': προσέχω, φυλάγομαι / debeo (+ τελ. απαρ.) (de + habeo), debūi, debītum, debēre, β': οφείλω να, πρέπει / enim (αιτ. σύνδ.): γιατί (ΑΕ γάρ) / de (πρόθ.) + αφ.: από (προέλευση) / collis -is, αρ.3: λόφος / advolo, advolāvi, advolātum, advolāre, α': φτάνω πετώντας, ορμώ / soleo (+τελ. απαρ.), solitus sum, solēre, ημιαποθ. β': συνηθίζω / caedes -is (<caedo), θ.3: σφαγή / perperito, perperitāvi, perperitātum, perperitāre, α': διαπράττω, κάνω / possum, potui, posse: δύναμαι, μπορώ.

Ενδεικτικές δραστηριότητες
(για την τάξη ή / και το σπίτι)

1. Να γράψετε τη μετάφραση του κεφαλαίου VII.
2. Να αντιστοιχίσετε τα ουσιαστικά της στήλης Α' με τις πτώσεις της στήλης Β' (από το κείμενο).

A'	B'
frumenti	ονομαστική πληθυντικού
quibus	δοτική πληθυντικού
castra	αφαιρετική ενικού
speculatores	αφαιρετική πληθυντικού
Vim	γενική ενικού
	δοτική ενικού
	αιτιατική πληθυντικού
	αιτιατική ενικού

3. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στον αντίθετο αριθμό.

- α. Hostis speculatorem nostrum videt.
- β. Potestis epistulam scriptitare?
- γ. Vis hostis magna erat.

- δ. Milites Romani hostes vident.
 ε. Dux imperat militi pugnare.
 ζ. Hostes poterant advolare de collibus.
 η. Duces legiones in collibus conlocant.
 θ. Non possumus liberi esse.

4. Να κλίνετε τα εξής τριτόκλιτα ουσιαστικά. Να συμβουλευθείτε τη γραμματική σας.

iudex, iudicis, αρ. / mens, mentis, θ. / virtus, virtutis, θ. / ordo, ordinis, αρ. / caedes, caedis, θ. / ignis, ignis, αρ. / collis, collis, αρ. / hostis, hostis, αρ. και θ. / nomen, nominis, ουδ. / ius, iuris, ουδ. / corpus, corporis, ουδ. / turris, turris, θ. / vis, αιτ. vim θ. / miles, militis, αρ. / orator, oratoris, αρ. / urbs, urbis, θ.

5. Να μεταφράσετε στα Λατινικά την πρόταση.

Ο Καίσαρας λόγω έλλειψης στρατιωτών εγκαθιστά το στρατόπεδό του στον λόφο.

6. Να κάνετε σύντομη αναφορά στη ζωή και στο έργο του Ιουλίου Καίσαρα. Σε ποιο πόλεμό του αναφέρεται το κείμενο του μαθήματός μας;

7. Να σκεφτείτε και να γράψετε, για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου, αν υπάρχουν λέξεις:

- ομόρριζες με αυτήν στα Αρχαία Ελληνικά και/ή
- παράγωγες από αυτήν σε νεότερες – νεολατινικές γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά κτλ)

Απαρεμφατική σύνταξη

I. Να συμπληρώσετε τον πιο κάτω πίνακα.

ΠΡΟΤΑΣΗ	Ρήμα εξάρτησης απαρεμφάτου	Απαρέμφατο – Πώς μεταφράζεται	Είδος απαρεμφάτου
Caesar legiones hiemāre iubet.			
Caesar legiones remanēre imperat.			
Caesar legatos frumentum importāre iubet.			
Hostes adventāre audio.			
Speculatores eos prope esse nuntiant.			
Vos vim hostium cavēre debetis.			
Hostes advolāre solent.			
Hostes caedem militum perpetrāre possunt.			

II. Να συμπληρώσετε τον πιο κάτω πίνακα.

ΠΡΟΤΑΣΗ	Υποκείμενο ρήματος - Πτώση	Απαρέμφατο - Είδος	Υποκείμενο απαρεμφ. - Πτώση	Ταυτοπροσωπία /Ετεροπροσωπία
Vos vim hostium cavēre debetis.				
Caesar legatos frumentum in castra importāre iubet.				
Hostes de collibus advolāre solent.				
Speculatores eos prope esse nuntiant.				
Scio (=γνωρίζω) me esse mortalem.				

III. Να συμπληρώσετε τα κενά με το απαρέμφατο ενεστώτα των ρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση. Να κάνετε σύνταξη και να χαρακτηρίσετε το είδος τους (τελικό - ειδικό).

1. Epistulam _____ (porto) potest. _____
2. Poeta narrat Graecos Troiam dolo _____ (expugno). _____
3. Audio Romanos in Africam _____ (navigo). _____
4. Iustitiā _____ (certo) debemus. _____
5. Amicum _____ (admoneo) potes. _____
6. Puto vos amicos _____ (sum). _____
7. Poeta narrat reginam _____ (exspiro). _____
8. Audio Perseum formā puellae _____ (stupeo). _____
9. Narrant incolam agros in Campaniā _____ (habeo). _____
10. Narrat Silium ingenium Vergilii _____ (foveo). _____

IV. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη πτώση του ουσιαστικού που βρίσκεται στην παρένθεση.

1. Vergilius narrat _____ (Aeneas) filium Anchisae esse.
2. Puto _____ (regina) patriam desiderāre.
3. Ovidius narrat _____ (Cepheus) Andromedam ad scopulum adligāre.
4. Caesar _____ (legatus, εν.) castra oppugnāre iubet.
5. Audio _____ (rex) reginam amāre.
6. Poeta narrat _____ (Graecus, πληθ.) Troiam dolo expugnāre.
7. Legatus _____ (miles, εν.) vim hostium cavēre admonet.

V. Να συμπληρώσετε τα κενά των πιο κάτω προτάσεων.

- Το υποκείμενο του **τελικού απαρεμφάτου** στην περίπτωση της ετεροπροσωπίας βρίσκεται σε πτώση _____ ενώ στην περίπτωση της ταυτοπροσωπίας εννοείται σε πτώση _____.
- Το υποκείμενο του **ειδικού απαρεμφάτου** βρίσκεται κανονικά σε πτώση _____, τόσο στην περίπτωση της ετεροπροσωπίας όσο και στην περίπτωση της ταυτοπροσωπίας, και δεν _____.